

POSUDEK ŠKOLITELKY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: Radek Kabrle

Název práce: Biologie slávičky mnohotvárné (*Dreissena polymorpha*) a její invaze v Evropě

Školitelka práce: Dagmar Říhová

Cíle práce

Autor předkládané bakalářské práce si výslovně klade čtyři cíle: popsat faktory, které ze slávičky mnohotvárné dělají úspěšný invazní druh; popsat a upozornit na následky jejího zavlečení; zmapovat cestu slávičky Evropou; a zmapovat metody ochrany a prevence.

Cíle jsou zvoleny i formulovány vhodně a srozumitelně; všechny jsou splněny.

Obsahové zpracování a formální náležitosti

Práce je rešeršní a splňuje všechny formální náležitosti, kladené na závěrečné práce obhajované na PedF UK v Praze. Má pro práce tohoto charakteru standardní členění; délka textu přesahuje 87 tisíc znaků.

Antiplagiatická kontrola systémem Turnitin našla 10% shodu s elektronicky dostupnými zdroji. Tato hodnota je arteficiální a vznikla na základě součtu množství nesignifikantních drobných podobností. Nalezené shody se týkají předepsaných částí práce, krátkých slovních spojení a citací zdrojů uvedených v seznamu zdrojů. Zanedbatelná podobnost byla zjištěna systémem Theses (5 %).

Metodika tvorby textu je nezvykle představena v abstraktu, ale v práci samotné metodice místo věnováno není. Jednotlivé kapitoly práce na sebe plynule a logicky navazují, čtenář se díky tomu v problematice dobře orientuje. Nejprve je seznámen s morfologií cílového druhu, následně s jeho nároky (tato kapitola je ale místy hluboce chemicky odborná), způsobem šíření a historií šíření Evropou. Práce je uzavřena kapitolou věnovanou hubení slávičky a celkovým závěrem.

Název práce, obsah obou abstraktů a text práce se plně shodují. Klíčová slova jsou zvolena velmi obecně a zeširoka; doporučuji je více specifikovat. Anglická verze abstraktu je sepsána okouzlující, milou Czenglish. Pro česky hovořícího čtenáře je plně srozumitelná, ale v případě případné publikace článku sepsaného na základě předložené BP doporučuji abstrakt jazykově upravit.

Fakta uváděná v práci jsou podložena odbornými pracemi, autor cituje málo běžné množství literárních zdrojů. Zároveň však využívá rovněž neobvykle vysoké množství sekundárních citací, které při čtení působí překvapivě rušivě (citace jsou kvůli tomu dlouhé a tříští významonosný text). Sekundární citace navíc nelze v seznamu použitých zdrojů odlišit od citací primárních. Citace on-line zdrojů jsou v textu uváděny méně obvyklým způsobem: bez vrocení, zato s dodatkem „on-line“.

Poněkud znepokojivé je využití citační zkratky „tamtéž“ na str. 12 (a mnoha dalších místech). Vzhledem k tomu, že poslední uvedená citace se vyskytuje v jiném odstavci, není jasné, k jaké práci autor odkazuje. Navíc se jedná o citaci sekundární, díky čemuž je to ještě méně jasné. Totéž se opakuje na str. 16 a 18 dole; na str. 27. u popisu lovu úhořů věnci (Minchin et al., 2002 cit. podle Maguire a Sykes, 2004?), na str. 28, 31, 32, 37 a dalších. V poslední části kapitoly věnované hubení sláviček je dokonce „tamtéž“ použito pro odkaz na jiné výše uvedené „tamtéž“. To je velice nepříjemná situace sama o sobě, navíc u prvního „tamtéž“ není jasné k jaké citaci se vztahuje, protože v témže odstavci žádná citace krom slova „tamtéž“ není.

Vědecký jazyk není vždy dodržen kvůli použití méně vhodných termínů „mušle“ nebo „škeble“ coby označení *D. polymorpha*. Pravděpodobně to vzniklo doslovným překladem anglicky psaných zdrojů a/nebo pokusem o jazykovou úpravu práce, aby autor nepoužíval pouze označení „slávička“. V tomto případě má však faktická správnost textu navrch před jazykovou či estetickou úpravou. „Mušle“ se pro označení slávičky (např. v úvodu, v morfologické seznamovací kapitole, kapitole věnované výskytu slávičky v ČR, v Litvě, Dánsku a na dalších místech) nehodí, protože se jedná o germanismus. V česky psaném textu se nehodí ani označení „škeble“ (např. v kapitole o chemismu vody). „Škeble“ je totiž český národní název latinského rodu *Anodonta*. Práce je částečně systematická, takže to může způsobit nomenklatorické zmatky. Termín „skořápka“ (např. okolo str. 12, 32) sice byl používán ve staré české literatuře, v současnosti se však používá „lastura“ (nebo méně

často „miska“). Neobvyklé je i použití termínu „jikry“ na str. 19. Některé použité složitější odborné termíny (seston, zoo- a fytoplankton; rybí pásma atd.) by bylo vhodné vysvětlit v připojeném slovníčku méně obvyklých pojmů.

V textu se občas objevují věty či slovní spojení působící dojmem neupraveného strojového překladu z angličtiny („Připojováním jejich uhlíkatových schránek k tvrdým substrátům a k sami sobě navzájem byssovými proteinovými vlákny vznikají drúzy., „Později byly nalezeny slávičky ročníku 1995 v městě Killaloe...“.) Milým eufemismem je pak opatrná formulace „vinou neohleduplného průmyslu vzhledem k životnímu prostředí...“ (ohledně vyhynutí prvních sláviček na Labi).

Práce neobsahuje ilustrace ani tabulky, což je v případě 11. kapitoly věnované šíření slávičky po Evropě škoda. Sekvence map by zde poměrně složitou popisovanou situaci vhodně doplnila. U taxonomického zařazení chybí jednotné uvádění jmen (str. 10: čeština/latina – na některých úrovních je uvedeno pouze latinské jméno, jinde jen české – hodí se vše uvádět latinsky a tam kde to čeština umožňuje, uvést také národní ekvivalent). Rovněž psaní velkých písmen na začátku latinských názvů není zcela přesné.

Na str. 50 (počátek závěru) se vyskytuje faktická chyba: slávičky nemají *ulitu*.

Doplňující komentář

Coby školitelka jsem na bakalářské práci Radka Kabrleho pouze připsána. Poté, co jsem práci zadala do SISu, se autor odmlčel a zcela nečekaně po několika měsících dodal hotový, kompletní text.

Text je sepsán jasně, stručně a srozumitelně (dílčí výtky viz výše v posudku), postupně a místy nesmírně detailně odpovídá na všechny zvolené cíle. Autor pracoval absolutně samostatně; z textu je patrné, že dané problematice dobře rozumí a orientuje se. Práci proto doporučuji k obhajobě a vznáším tři školitelské dotazy, o jejichž zodpovězení prosím.

Otázky doporučené pro zodpovězení při obhajobě

1. V práci se vyskytuje termín „invazivní“ – proč je použit, hodí se lépe než tradičněji používaný termín „invazní“? Jsou mezi těmito dvěma termíny nějaké rozdíly?
2. V práci nikde není zmíněn druhý druh rodu *Dreissena*, který se v současnosti začíná šířit Evropou: *D. rostriformis bugensis*. Není možné, že za neobvykle velikými jedinci ve Dněstru (str. 32 nahoře) stojí záměna slávičky mnohotvárné s tímto druhem? Podle fotografií v médiích, zveřejněných po protržení nádrže Kachovka na „sousedním“ Dněpru, to vypadalo, že zde *D. rostriformis bugensis* absolutně převažuje, a tudíž by se mohla vyskytovat i v dalších východoevropských tocích...
3. Na str. 37 dole je zmíněn druh „slávka modrá“ (bez uvedení latinského ekvivalentu). Toto jméno se však v češtině oficiálně nepoužívá. O jakého mlže se jedná?

Navrhované hodnocení

Doporučuji obhájení předložené práce.

V Praze dne 29. srpna 2024

Dagmar Říhová